

ÖĞRETMENLERİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNDE ORTAYA ÇIKAN İSTENMEYEN DAVRANIŞLARA KARŞI KULLANDIKLARI YÖNTEMLER

Şehmus ASLAN*, Uğur DÜNDAR*, Ahmet ALPTEKİN*, Neşe SARAÇ*

Pamukkale Üniversitesi, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi derslerinde görülen istenmeyen davranışlara karşısında öğretmenlerin kullandığı yöntemleri belirlemektir. Araştırma, 2009-2010 eğitim-öğretim yılının ikinci dönemi Denizli il merkezinde bulunan 26 ilköğretim, 13 ortaöğretim okulu olmak üzere toplam 39 okulda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya 16 bayan (yaş \bar{X} =30.31), 59 erkek (yaş \bar{X} =32.99) olmak üzere toplam 75 beden eğitimi öğretmeni gönüllü olarak katılmıştır. Beden eğitimi derslerinde ortaya çıkan istenmeyen davranışlar karşısında öğretmenlerin kullandıkları yöntemleri belirlemek için Sayın (2001) tarafından geliştirilen, 23 maddelik “Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntemler Ölçeği” (ÖKYÖ) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 15 programından yararlanılmış ve gerekli istatistiksel teknikler kullanılarak, araştırmanın verileri analiz edilmiştir. Sonuç olarak, denizli ili merkez okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde görülen istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı Önleyici ve iyileştirici disiplin yaklaşımları kullanan öğretmenlerin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi, istenmeyen öğrenci davranışları, yöntem

THE TECHNIQUES WHICH TEACHERS USE AGAINST THE UNFAVOURABLE ATTITUDES APPEARING DURING THE P.E LESSON

Abstract

The aim of research is to determine the Techniques which teachers use against the unfavourable attitudes appearing during the physical education (P.E.) lesson.This research was done in 26 Denizli central primary schools and 13 high schools in the second period of 2009-2010 Educational season.Totally 75 P.E teachers ,16 females (age ave:30.31) and 59 males (age ave:32.99),have joined it voluntarily. To determine the Techniques which teachers use against the unfavourable attitudes appearing during the P.E lesson,' the techniques scale utilized by P.E teachers 'which is 26 articles ,having been developed by sayın (2001), was used.In the analysis of Research data,spss 15 program was benefited and tha data were anlysed by using the necesarry statistical tecniques.According to gained data,most used tecniques in the students' unfavourable attitudes. Eventually,it was pointed that the tecniques of teachers working in denizli central schools against the unfavourable attitudes depended on their tend to organize a sincere air in the classroom and to integrate the problem making students into the others.

Key Words: Physical Education Lesson, undesirable student behavior, method

GİRİŞ

İnsanın eğitilip geliştirilmesi de toplumun çeşitli özelliklerine göre farklılaşır. Farklı uygarlık dönemleri, farklı toplum gelenekleri, farklı siyasal sistemler bu farklılaşmayı artıran unsurlardır. Bu bilgiye göre eğitim; bireylerin çevresiyle etkileşimde bulunarak, bireyde istendik yönde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanabilir. Eğitim aile ile başlayıp, okulda devam eden bir süreçtir. Eğitim kavramı belli temeller üzerine oturtularak kurumsallaşması sağlanmıştır (Şişman, 2006).

İnsan, çevresi ile etkileşime girerek, yaşam boyu öğrenen bir varlıktır. İnsanın yaşamını sürdürebilmesinde, içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesine yönelik gerekli bilgi, beceri ve davranışları edinmesi önemli bir faktördür. Davranışı anlamak, mevcut sorunların nedenlerini tanımlamanın ötesinde, gelecekte ortaya çıkabilecek olan istenmeyen davranışların kestirilmesi açısından da, gereklidir. Herhangi bir davranışın sorun olarak nitelendirilmesi ise, bağlamsal değişkenlerin yanı sıra öğretmenin meslek anlayışına da bağlıdır. (Özdemir ve Yalın, 2000).

Supaporn (2000)'un beden eğitimi derslerindeki istenmeyen davranışlar ile ilgili lise öğrencilerinin görüşlerini aldığı araştırma sonucunda istenmeyen davranışlar; “öğretmenin yapma dediğini yapmak ya da yap dediğini yapmamak” olarak tanımlanmıştır. Sınıf seviyesi yükseldikçe okul kurallarını ihlal etmede artış görülmesinin nedenleri arasında; genel olarak öğrencilerin altı ve yedinci sınıflarda ergenlik dönemine girmeleri, büyüdükçe daha özgür olma istekleri ve öğrenci büyüdükçe okula velinin katılımı ve ilgisinin azalması gösterilebilir (Kuş ve Karatekin, 2009).

Okullarda en sık görülen istenmeyen öğrenci davranışlarının başında gizli konuşma, uygunsuz hareketler, sınıf materyallerinin uygunsuz kullanımı, öğretmene karşı direnç, başkasına ait olan bir şeyi izinsiz alma, başkalarının dersi izlemesini engelleme, söz almadan konuşmayı alışkanlık haline getirme, fısıldaşma, başkalarının dikkatini dağıtma gibi davranışlar gelmektedir (Erdoğan,2001).

Görüldüğü gibi sınıf seviyesi yükseldikçe istenmeyen davranışlarda da bir artış görülmektedir. Bu nedenle, Beden Eğitimi derlerinin yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesine yönelik gerekli bilgi, beceri ve davranışları edinmesi önemli bir faktördür.

Araştırma beden eğitimi derslerinde görülen istenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmenlerin kullandığı yöntemleri belirlemek üzerine yapılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, Denizli ili merkezinde bulunan okullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, Denizli ili merkezinde bulunan 26 ilköğretim, 13 ortaöğretim okulunda görev yapan, 16' sı bayan 59' u erkek olan 75 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. İstenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmenlerin kullandıkları yöntemleri belirlemek için Sayın (2001) tarafından geliştirilen, 23 maddelik “Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntemler Ölçeği (ÖKYÖ)” kullanılmıştır. Ölçekler 4'lü Likert tipindedir. İstenmeyen davranışlar karşısında öğretmenlerin kullandıkları yöntemleri belirlemek için kullanılan ÖKYÖ'de yer alan maddeler 1 (Hiç Kullanılmıyor) ile 4 (Her Zaman Kullanılıyor) arasında değerlendirilmekte, elde edilen yüksek değerler o maddede yer alan yöntemin öğretmenler tarafından daha sık kullanıldığını göstermektedir. Verilerin analizi, bilgisayar ortamında SPSS 15 00 paket programı kullanılarak yapılmıştır. 75 ölçek verisinin istatistiksel analizi yapılmıştır.

Beden eğitimi derslerindeki istenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmenlerin kullandıkları yöntemlerden en az ve en çok görülenleri belirlemede, “ÖKYÖ” de yer alan her maddeye ait aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (Ss) değerleri ayrı ayrı hesaplanmıştır. Yine öğretmenlerin kullandıkları yöntemlere ilişkin “ÖKYÖ” de yer alan üç alt boyuttan en çok ve en az kullanılanları belirlemek amacıyla alt boyutlara ait \bar{X} ve Ss değerleri hesaplanmıştır.

BULGULAR

Bu çalışmada elde edilen verilere göre, İstenmeyen öğrenci davranışlarında öğretmenlerin en çok kullandıkları yöntemler; “Öğrenciyi uygun bir dille uyarmak ($\bar{X}=3.05\pm 0.75$)”, “Olumlu davranışları ödüllendirmek ($\bar{X}=3.02\pm 0.95$)”, “Öğrencinin bu davranışının nedenini anlamaya çalışmak ($\bar{X}=2.98\pm 0.86$)” ve öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarında en az kullandıkları yöntemler ise “ Öğrenciyi fiziksel olarak cezalandırmak (saçını, kulağını çekmek vb.) ($\bar{X}=1.37\pm 0.74$)”, “Öğrenciyi dersten çıkarmak

($\bar{X}=1.41\pm0.69$)”, “Öğrencinin üzerine yürür gibi yapmak ($\bar{X}=1.50\pm0.77$)” gibi yöntemlerdir. Olumlu yöntemleri uygulayabilen öğretmenlerin, kaçınılması gereken stratejileri de kullanmaya devam ettikleri gözlenmiştir. Buna göre, istenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmenler tarafından en az “cezalandırıcı” ($\bar{X} = 1.82\pm0.46$), daha sonra “iyileştirici” ($\bar{X} = 2.10\pm0.46$) en fazla “önleyici” ($\bar{X} = 2.62\pm0.43$) disiplin yaklaşımları kullanılmıştır.

Tablo 1. İstenmeyen öğrenci davranışlarında öğretmenlerin en az sıklıktan en çok sıklığa doğru kullandıkları yöntemler.

En az sıklıktan en çok sıklığa doğru kullanılan yöntemler	\bar{X}	Ss
Öğrenciyi fiziksel olarak cezalandırmak (saçını,kulağını çekmek vb.)	1,37	0,74
Öğrenciyi dersten çıkarmak	1,41	0,69
Öğrencinin üzerine yürür gibi yapmak	1,5	0,77
Öğrenciyi okul yöneticisine göndermek	1,54	0,85
Öğrencinin teneffüse çıkmasına izin vermemek	1,56	1,01
Öğrenciye davranışında dolayı üzüldüğünü, küstüğünü söylemek	1,66	0,75
Görmezden gelmek	1,78	0,64
Öğrenciyi dokunarak uyarmak	1,85	0,69
Öğrencinin ailesine haber vermek	1,85	0,72
Öğrenciyi cezalandırmak (sınav, mekik çektirmek, koşturmak vb.)	2,05	0,83
Öğrencinin eğlenceli ders etkinliklerine katılmasına izin vermemek	2,05	1,01
Ders esnasında öğrencinin yerini değiştirmek	2,14	0,84
Öğrenciye bağırarak	2,17	0,79
Dersin konusunda, yönteminde değişiklik yapma	2,46	0,74
Öğrenciyi sözsüz uyarmak (baş sallama, gözünün içine bakma)	2,64	0,89
Öğrenciye daha fazla görev vermek	2,76	0,76
Dersin konusu ile ilgili sorular sorarak öğrencinin dikkatini derse çekmek	2,77	0,83
Öğrenci ile dersten sonra konuşmak	2,77	0,87
Olumlu davranış gösteren öğrenciyi örnek göstermek	2,78	1,05
Öğrenciye dersin kurallarını hatırlatmak	2,9	0,96
Öğrencinin bu davranışının nedenini anlamaya çalışmak	2,98	0,86
Olumlu davranışları ödüllendirmek	3,02	0,95
Öğrenciyi uygun bir dille uyarmak	3,05	0,75

Tablo 2. İstenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmenlerin kullandıkları yöntemlerin alt boyutlara dağılımı

Alt boyutlar	Min.	Maks.	\bar{X}	Ss
Cezalandırıcı	1,14	3,14	1,82	0,46
İyileştirici	1,29	3,00	2,10	0,38
Önleyici	1,67	3,56	2,62	0,43

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Denizli il merkezinde bulunan okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi ve spor derslerinde ortaya çıkan istenmeyen öğrenci davranışları karşısında kullandıkları yöntemler tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine daha çok ve istekli katılmasını sağlayacak yöntemler kullanıldığı görülmüştür.

Sonuç olarak beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, derslerinde ortaya çıkan istenmeyen öğrenci davranışları azaltmak için öğretmenlerin önleyici ve iyileştirici disiplin yaklaşımlarının daha fazla kullandıkları gözlemlenmiştir.

Bu bulgu daha önce yapılan araştırmalar ile paralellik taşımaktadır. Araştırma, daha fazla illerde ve farklı dersleri kapsayacak şekilde yapılarak genişletilebilir.

KAYNAKLAR

Erdoğan, İrfan (2001), Sınıf Yönetimi, Ders, Konferans, Panel ve Seminer Etkinliklerinde Başarının Yolları, Sistem Yayıncılık, İstanbul S.96.

Özdemir, S., ve Yalın, H.İ., 2000, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara: Nobel Yayınevi.

Supaporn, S. (2000). High School students' perspectives about misbehavior. Physical Educator, 57, 124-135.

Şişman, M., (2006) “Eğitim bilimine giriş” kitabı. S. 11,12

Z. Kuş, K. Karatekin; (2009). “Öğrencilerin okul ortamında kurallara uygun davranma yeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi”, AEÜ. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 10 Sayı 1